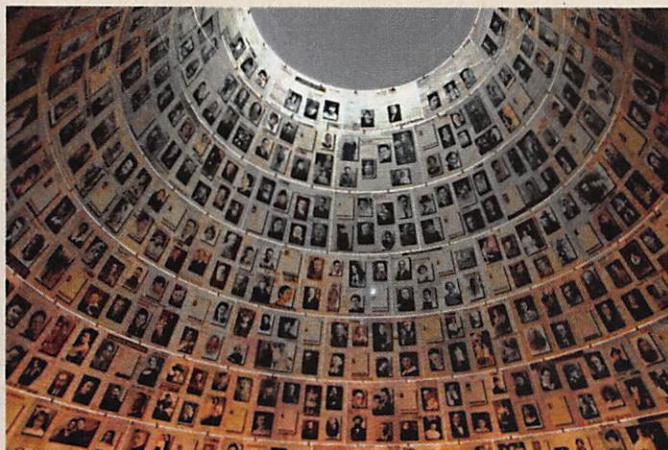

Deset tisuća pitanja o jasenovačkim žrtvama

Prema podatcima iz Yad Vashema, u Jasenovcu i Staroj Gradiški može biti najviše oko 3.249 potencijalnih žrtava

**Pišu: M. KOIĆ
i NIKOLA BANIĆ**

D o sada je u objavljenim tekstovima argumentirano pokazano da se oko 10.000 imena navodnih žrtava ne bi smjelo nalaziti na jasenovačkome popisu. U ovome tekstu problematizirat će se još 10.000 jasenovačkih žrtava. Usporedbom broja žrtava iz mrežnoga popisa Javne ustanove Spomen-područje (JUSP) Jasenovac i podatka o žrtvama iz digitalnoga arhiva Yad Vashema

moglo bi se zaključiti da su autori jasenovačkoga popisa četiri puta sposobniji od djelatnika i suradnika Yad Vashema. JUSP Jasenovac bolji od Yad Vashema i ostatka svijeta! To je fenomenalan uspjeh i nevjerojatan prinos istini i stabilnosti u ovome vremenu lažnih vijesti i nekontroliranih revisionista. Nije lako postati najbolji na svijetu. Jusp über alles!

Krajem siječnja 2018. godine u digitalnemu arhivu Yad Vashema bilo je 17.329 zapisa na upit za mjesto smrti Jasenovac i 2.067 zapisa na upit za mjesto smrti Stara Gradiška. Sveukupno 19.396. zapisa za oba logora. Ako se

ne uzmu u obzir zapisi kojima su izvor podatci iz raznih srpskih i jugokomunističkih pamfleta, popisa i lista tj. kad se uzmu u obzir samo podatci kojima su izvor iskazi rodbine, prijatelja i židovskih organizacija, tzv. *Page of Testimony* (PoT), krajem siječnja 2018. godine u digitalnemu arhivu Yad Vashema bio je 4.061 zapis tj. bilo je toliko digitalnih obrazaca na upit za mjesto smrti Jasenovac i 423 kod kojih je mjesto smrti Stara Gradiška. Sveukupno je za ta dva logora bilo 4.484 zapisa kojima su izvor podataka *Page of Testimony*. Broj zapisa uvek je veći od broja potencijalnih ratnih žrtava jer može biti i

po nekoliko zapisa koji se odnose na istu žrtvu. Osim toga, neki zapisi nisu o stradalima, već se u njima navodi da je netko bio logoraš i primao pakete ili da je bio na prisilnome radu i sl. U 44 slučaja u zapisima nije bilo imena ili prezimena pa ti zapisi zbog nemogućnosti provjere ili usporedbe nisu uzeti u obzir. Broj višestrukih zapisa za istu žrtvu, tj. redundanta u digitalnome arhivu Yad Vashema za logor Jasenovac u promatranome razdoblju je 969, a za Staru Gradišku 87 tj. 1.056 oba logora. Još je 135 višestrukih zapisa za žrtve kod kojih se kao mjesto smrti navode oba logora. Kad se broj od 4.484 zapisa umanji za 1.235 višestrukih i neprovjerljivih zapisa dobije se **3.249** potencijalnih žrtava za logore Jasenovac i Stara Gradiška. Ovo je okvirna brojka jer teško je točno usporediti sve zapise zbog njihove različite kvalitete podataka. Neki su zapisi vrlo oskudni s identificacijskim podatcima, a dodatni problem mogu biti pogreške u digitalnim obrascima. Primjerice, zatipci nastali tijekom prijepisa obrazaca iz pisanoga oblika u digitalni format te prijevodi s različitih jezika pri čemu je dodatni problem kod translacije iz različitih alfabetova. Takve se pogreške akumuliraju i otežavaju pretragu. Uz to jedan od manjih problema kod usporedbe podataka su alternacije imena primjerice *Petar – Pinkas, Regina – Rivka, Resa – Roza – Reizl, Tereza – Reizl, Slomo – Mirko, Gina – Yenta – Jeanette* ili prezimena *Adler – Abler*, a veći problem za automatiziranu pretragu potpuno su različita višestruka imena kod nekih žrtava, primjerice *Irena Rivka Eidel Khaia* ili *Elza Yehudit*. Ta imena u različitim zapisima, tj. prema različitim izvorima, mogu biti pojedinačna ili u različitim kombinacijama. To se može riješiti pomoću imena roditelja, supružnika i tome sličnoga, naravno, samo u slučajevima kada su ti podaci navedeni u obrascu. Kako je već prije navedeno, nakon što se makne višak i manjkavi podatci, u digitalnome arhivu Yad Vashema ostaje oko **3.249** potencijalnih žrtava iz logora Jasenovac i Stara Gradiška. To još uvijek nije konačna brojka jer se još moraju verificirati svi preostali zapisi, a među njima ima i onih kojima ondje nije mjesto. Primjerice, kad se tih **3.249** zapisa usporedi s imenima židovskih žrtava

u do sada publiciranim tekstovima za koje je pokazano da ne bi smjeli biti na jasenovačkom popisu i kad se makne podudarne, ostaje **3.146** potencijalnih žrtava. To je otrprilike najveći mogući broj potencijalnih žrtava za logore Ja-

telja i židovskih organizacija, može se naći stotinjak usporedivih žrtava, a tako se može napraviti i s ostalim mjestima smrti kao što su Auschwitz pa srpski logori Sajmište, Banjica, Topovske šupe, Sabac, Crveni krst itd.

Blam ili Blum

Digitalni arhiv Yad Vashema golema je baza podataka u kojoj ima iskaza o pojedinačnim žrtvama, ali i raznih popisa žrtava. Izvori tih podataka različiti su, a vjerodostojnost podataka ovisi o samim izvorima, tj. o autorima tih podataka. Primjerice, uvjernjiviji su iskazi bliske rodbine iz 50-ih dok su sjećanja još bila svježa, a svjedoci vremena još bili vitalni nego iskazi poznanika iz 90-ih koji nisu iz prve ruke i mogu biti kontaminirani utjecajem dugogodišnje propagande. Ekstreman primjer nepouzdanih podataka često je spominjani *Spisak žrtava rata*. Ustvari to je srbijsanska inačica komunističkoga popisa žrtava iz 1964. godine (SZSJ64) publicirana tijekom Domovinskoga rata. Takav uradak može poslužiti samo kao kontrolni izvor podataka ili dokaz pomouču negacije.

Dobar primjer kako se dodatnom provjerom podataka može još smanjiti broj potencijalnih jasenovačkih žrtava u arhivu Yad Vashema je Emerik Blum. Prema jednome zapisu iz Yad Vashema, u Jasenovcu je ubijen Emerik Blum, star 30 godina, rodom iz Sarajeva. Kao izvor podataka navodi se *Community Yugoslavia*, ali iz toga nije jasno radi li se o nekoj židovskoj općini ili o nekom udruženju preživjelih Židova s područja nekadašnje Jugoslavije. Prema navedenoj starosti od 30 godina možemo pretpostaviti da je taj Emerik Blum rođen vjerojatno između 1911. i 1915. godine, a to odgovara Emeriku Blumu iz Sarajeva rođenome 1911. godine. On je bio gradonačelnik Sarajeva nakon Drugoga svjetskog rata sve do svoje smrti 1984. godine. Blum je 1941. godine interniran u logor Jasenovac gdje je taj po struci inženjer elektrotehnike bio zadužen za održavanje logorske električne centrale sve do svoga bijega iz logora 1944. godine.¹ U Yad Vashemu još je jedan zapis u kojemu se spominje inženjer Emerik Blum, ali kao logoraš koji je u ožujku

U jasenovačkome popisu ima četiri puta više židovskih žrtava nego što se može zaključiti na temelju podataka iz *Yad Vashema*. Jesu li stručnjaci iz JUSP Jasenovac četiri puta sposobniji od djelatnika i suradnika Yad Vashema? Ako jesu, onda im sigurno ne će biti problem objasniti kako to da oni imaju oko 10.000 više židovskih žrtava na popisu nego što je to moguće prema podatcima rodbine, prijatelja i židovskih organizacija koji se mogu naći u digitalnome arhivu Yad Vashema

senovac i Stara Gradiška prema podatcima iz digitalnog arhiva Yad Vashema. Naravno, može se ići još dalje pa ako se usporede navedeni podatci sa zapisima iz digitalnoga arhiva Yad Vashema, primjerice sa žrtvama iz logora Đakovo kojima su izvor iskazi rodbine, prija-

1 https://bs.wikipedia.org/wiki/Emerik_Blum

1943. godine u logoru Stara Gradiška dobio paket od Židovske općine Zagreb. Važno je spomenuti i da je Blum bio osnivač i direktor sarajevskoga Energoinvesta. Ta je tvrtka izdala jednu monografiju s imenima navodnih jasenovačkih žrtava. Kakva je vjerodostojnost tih podataka najbolje svjedoči to da su djelatnici JUSP Jasenovac u zadnjoj reviziji s popisa maknuli neka imena kojima je izvor podataka bila baš ta gore spomenuta tvornička monografija. O tome je opširnije već pisano u jednome od prethodnih tekstova.

Alat istine

Bez obzira na svoju nesavršenost, arhiv Yad Vashema moćan je alat za istraživanje istine jer omoguće istraživačima usporedbu i provjeru podataka, a sve ostalo ovisi samo od njihovih sposobnosti. Primjerice, u mrežnom jasenovačkom popisu nalaze se i osobe opisane u nastavku. **Sarika Heršković** rođena 1923. godine, iz Vinkovaca, otac Izidor, prema podatcima iz knjige M. Švob i A. Miletića stradala je 1942. godine u Jasenovcu. **Sara Beck** rođena 1922. godine, također iz Vinkovaca, očevo ime nije navedeno, prema podatcima iz komunističkog popisa iz 1964. godine (SZSJ64) i knjige M. Švob i ona je stradala 1942. godine u Jasenovcu. Treća je **Sara Heršković**, rođena 1922., iz Debeljače u općini Kovačica u južnom Banatu, otac Izidor, a prema SZSJ64 stradala je 1942. godine u Staroj Gradiški. Kao što to obično biva u jasenovačkome popisu, slučajnosti ne postoje i vrag se uvijek krije u detalju, a tako je i u ovim slučajevima. U digitalnom arhivu Yad Vashema je prijepis iskaza ujaka prema kojem je Sara Lea Heršković, roditelji Izidor i Tereza, rođena 1922. godine u Debeljači, sa stalnim boravkom u Vinkovcima stradala u Staroj Gradiški 1942. godine. Prema drugome zapisu temeljenom na popisu Židova određenih za deportaciju, Sara Beck rođ. Heršković, rođena 1922. godine, sa stalnim boravkom u Vinkovcima, roditelji Izidor i Terezija, poslana je na prinudni rad. U svim

navedenim slučajevima uočljive su podudarnosti imena i prezimena ne samo žrtava već i njihovih roditelja, a isti je slučaj s godinama i mjestima rođenja, tj. stalnog boravka. Znači, tri navodne jasenovačke žrtve mogu se svesti na jednu, a sve ostalo spada pod kreativnost i imaginaciju autora popisa. Tri su izvora ovih podataka SZSJ64, te knjige M. Švob i A. Miletića, a to pokazuje da je blago rečeno upitna ne samo vjerodostojnost tih izvora već i autora popisa. Kada bi se s popisa maknula sva imena žrtava prema ta trima navedenim izvorima, od popisa bi malo toga preostalo.

10.000 pitanja

Prema gore prikazanim podatcima iz Yad Vashema, prema kategoriji izvora *Page of Testimony*, može biti najviše oko 3.000 židovskih žrtava u Jasenovcu i Staroj Gradiški. Prema trenutačnom stanju krajem siječnja 2018. godine u mrežnom jasenovačkom popisu ima **13.147** židovskih žrtava u tim dvama logora međusobno udaljenima tridesetak kilometara zračne crte, koje autori popisa tretiraju kao jedan logor uz nesuvlivo objašnjenje da se radi o istom sustavu logora. Vjerojatniji je razlog da se unatoč svim pregnuticima *radnoga naroda i narodnosti* propale komunističke tvorevine tzv. SFRJ i njihovih duhovnih nasljednika nikako nije uspjelo sastaviti popis od željenih 700.000 žrtava. Ako se nije uspjelo sastaviti taj popis, ipak se uspjelo postići da u JUSP-ovom popisu ima **četiri puta** više židovskih žrtava nego što se to može zaključiti na temelju referentnih podataka iz Yad Vashema. To bi se moglo tumačiti kao da su stručnjaci iz JUSP Jasenovac četiri puta sposobniji od djelatnika i suradnika Yad Vashema pa im u tom slučaju sigurno neće biti problem objasniti kako to da oni imaju oko **10.000** više židovskih žrtava na popisu nego što je to moguće prema podatcima rodbine, prijatelja i židovskih organizacija koji se mogu naći u digitalnom arhivu Yad Vashema.

Piše: MARIN VLAHOVIĆ

Kniga Franje Tuđmana 'Rat protiv rata' izdana je 1970. godine. Svatko tko je proučavao literarno djelo jedinoga istinski suverenoga državnika, novije hrvatske povijesti, shvaća u kojoj je mjeri budući predsjednik Republike Hrvatske razumio kontekst i zakonitosti vremena u kojem je djelovao. 'Rat protiv rata' svestrano je djelo o partizanskoj ratu u prošlosti, ali i budućnosti. Ipak, čak i unutar te službeno zadane tematike Franjo Tuđman otvara tada zabranjene teme i time prihvata privremenu ulogu društvenog izopćenika i neprijatelja tadašnje države. Sam naslov knjige, proročanski najavljuje i rat za slobodnu i neovisnu Hrvatsku. Radi se o ratu koji je Hrvatima nametnut kao jedina opcija biološkoga i kulturnoga opstanka. Tijekom Domovinskoga rata, u početku tih i prikriveno, podmuklo su se šire ideje o njegovu besmislu. Dvadesetak godina kasnije, sasvim otvoreno govorit će o hrvatskoj državi, kao o neuspjelome političkom projektu. Na žalost, u određenome smislu, to je istina. Hrvatska se, naime, obranila od velikosrpske agresije, ali i dalje gubi rat protiv odnarođenih političkih elita, komunističkih kadrova i mentalnih sklopova. U političkom smislu državne suverenosti i obrane nacionalnih interesa, poslije smrti predsjednika Franje Tuđmana, nalazimo se u stalnoj defenzivi, a imali smo vremena i prilika stvoriti snažnu državu i pravedno društvo.

Bezlični birokrat Neven Mimica na važnoj političkoj funkciji

Tračak nade pojavio se kada je Kolinda Grabar-Kitarović postala predsjednicom Republike Hrvatske. Vjerovali smo kako diše i misli hrvatski. Naša očekivanja, koliko god bila realna, ispala su izgleda prevelika. Iz Srbije je pokrenuta politička agresija na Hrvatsku, a popuštanjem i ignoriranjem svakodnevnih napada, samo se ohrabruje agresora. U pozadini hrvatske inertnosti krije se komunističko naslijeđe i uvjerenje nesposobnih kadrova da nisu dužni raditi posao za koji su plaćeni, već žive smatrajući kako im je radno mjesto poštena nagrada radi nekakvih